

N:o 24.

Ank. till Riksd. Kansli den 7 Mars 1884, kl. 3 e. m.

*Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående vissa
ändringar i gällande föreskrifter rörande stämpelafgiften;
gifven Stockholms slott den 30 Januari 1884.*

Under återopande af bilagda protokoll öfver finansärenden för denna dag vill Kongl. Maj:t, som icke ifrågasätter, att den jemlikt Kongl. förordningen den 14 September 1883 angående bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter utgående bevillning för gäfva, testamente, fideikommiss och arf vidare bör utgöras, härmed i nåder föreslå Riksdagen att besluta nedannämnda ändringar i gällande förordning angående stämpelafgiften, nemligen:

§ 3.

I afseende på expeditionernas förseende med stämpel gäller, med de här nedan i § 8 nämnda undantag, denna tariff:

	1 Afd.		2 Afd.		3 Afd.		4 Afd.		5 Afd.	
	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.
Patentbref	—	—	—	—	—	—	25	—	—	—
	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

§ 9.

Följande enskilda handlingar skola förses med stämpel på sätt här nedan stadgas:

Bouppteckning skall, då den för inregistrering hos domstol företes, vara försedd med stämpel till nedannämnda belopp:

då arflåtaren efterlemnad bröstarfvinge: 50 öre för hvarje fulla 100 kronor af behållningen i boet; samt

då arflåtaren efterlemnad fjärmare arfvinge eller affidit utan känd arfvinge: 60 öre för hvarje fulla 100 kronor af behållningen i boet.

Befrielse ----- fordras.

Såsom ----- behållningen.

Byte ----- egendom.

 Certeparti ----- Skuldebref.

Fideikommissbref om fast egendom; lika med *Testamente om fast egendom*.

Fraktslut ----- Certeparti.

 Förvärf ----- egendom.

Gåfva af fast egendom: afhandling derom skall, då den för lagfart företes, vara försedd med stämpel till nedannämnda belopp:

då egendomen gifvits till skyldeman i rätt upp- eller nedstigande led, till syskon eller deras afkomlingar eller ock till kyrka, akademi, vetenskapligt samfund, allmän skola eller annat allmänt undervisningsverk, stipendiifond, pensionsanstalt, sjuk- eller fattigvårdsinrättning eller annan from stiftelse: 60 öre för hvarje fulla 100 kronor af egendomens värde; samt

i annat fall: 1 krona 60 öre för hvarje fulla 100 kronor af egendomens värde.

Der afhandling om gåfva, utan tillägg till eller förändring i stadgade villkor, öfverlåtes inom den för lagfart föreskrifna tid, räknadt från första fånget, och inom samma tid för lagfart företes, eger stämpelbeläggning rum allenast för sista fånget; och bör dervid stämpelafgiftens belopp enligt ofvan stadgade grunder beräknas såsom hade egendomen från gifvaren omedelbart öfvergått till den, som på grund af sista fånget deraf varder innehafvare.

Se för öfrigt §§ 11, 14 och 16.

Gåfva af fartyg ----- dräktighet.

Skuldebref — — — — jernväg.

Testamente om fast egendom skall, då det för lagfart företes, vara förse-
dett med stämpel till nedannämnda belopp:

då egendomen i testamente gifvits till efterlevande make,
skyldeman i rätt upp- eller nedstigande led, syskon eller deras
afkomlingar eller ock till kyrka, akademi, vetenskapligt samfund,
allmän skola eller annat allmänt undervisningsverk, stipendiifond,
pensionsanstalt, sjuk- eller fattigvårdsinrättning eller annan from
stiftelse: 60 öre för hvarje fulla 100 kronor af egendomens värde;
samt

i annat fall: 1 krona 60 öre för hvarje fulla 100 kronor af
egendomens värde.

Se för öfrigt §§ 11, 14 och 16.

Undantagskontrakt — — — — egendom.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande
Utskott tillhandahållas; och förblifver Kongl. Maj:t Riksdagen med all
Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

O. R. Themptander.

*Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i Statsrådet å Stockholms slott den 30
Januari 1884.*

Närvarande:

Hans Excellens Herr Statsministern THYSELJUS,
Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena Friherre
HOCHSCHILD,
Statsråden: LOVÉN,
VON STEYERN,
Friherre VON OTTER,
HAMMARSKJÖLD,
RICHERT,
THEMPTANDER,
RYDING,
VON KRUSENSTJERNA.

Chefen för Finansdepartementet, Statsrådet Themptander anförde:

»I sammanhang med afgifvande af infordradt underdånigt utlåtande öfver ett af Statskontoret väckt förslag, att, med ändring af nådiga cirkuläret den 5 December 1873 angående kontrollen å bevillningsavgifter för testamenten m. m., måtte i nåder förordnas, att de uti § 8 af nådiga kungörelsen den 11 December 1811 öförmälda handlingar hädanefter borde af hofrätter och Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande omedelbarligen till Kammarrätten öfverlemnas, hemställde sistnämnde embetsverk i underdånig skrifvelse den 11 Maj 1877, att, enär ifrågavarande nådiga kungörelse af den 11 December 1811

dels innehölle stadganden, hvilka numera vore utan tillämplighet, dels saknade bestämmelser, hvilka kunde anses erforderliga, Eders Kongl. Maj:t tacktes, jemte vidtagande af den utaf Statskontoret förordnade förändring, förordna om verkställande af den ändring och omarbetning utaf nämnde kungörelse, som af förhållandena påkallades. Eders Kongl. Maj:t, som den 31 Augusti 1877 meddelade nådiga föreskrifter i det af Statskontoret ifrågasatta hänseende, behagade ock samma dag anbefalla Kammarrätten att till Eders Kongl. Maj:t inkomma med förslag till de ändringar i 1811 års berörda kungörelse eller till den nya författning i ämnet, som kunde finnas af behovet påkallad. Till åtlägnad af denna nådiga befallning har Kammarrätten uti underdånig skrifvelse den 30 Maj 1879 inkommit med förslag till kungörelse angående hvad som för kontroll å erläggande och redovisande af bevillningsafgifterna för gåfva, testamente, fideikommiss och arf iakttagas bör. Sedan ej mindre Statskontoret än äfven, beträffande sättet för handläggning af de i Stockholm förekommande bevillningsärenden af detta slag, Öfverståthållareembetet afgifvit infordradt underdånigt utlåtande öfver berörda författningsförslag, tillåter jag mig nu underställa detta ärende Eders Kongl. Maj:ts pröfning.»

Departementschefen föredrog härefter Kammarrättens omförmälda skrifvelse och förslag jemte deröfver afgifna utlåtanden och yttrade vidare:

»Då det nu tillkommer mig att inför Eders Kongl. Maj:t uttala min åsigt angående det föredragna författningsförslaget, kan jag, under erkännande att de af embetsverken föreslagna bestämmelser innefatta icke oväsentliga förbättringar i nu gällande lagstiftning i ämnet, likväl icke undertrycka mina farhågor, att den öfverklagade bristen på kontroll å ifrågavarande bevillnings utgörande endast i ringa mån komme att varda afhjelpat genom nämnda bestämmelsers upphöjande till lag. De hinder, som möta för åstadkommande af en verksam kontroll, synas mig nemligen vara af den beskaffenhet, att det väl kan ifrågasättas, huruvida de icke äro oskiljaktigt förbundna med sjelfva skatteformen, sådan denna nu är anordnad.

En tillfyllestgörande kontroll å utgörandet af de ifrågavarande afgifterna för gåfva, testamente, fideikommiss och arf förutsätter å vederbörande myndigheters sida dels, för afgörande huruvida sådan afgift bör utgå, ett noggrant aktgifvande på de särskilda omständigheterna vid hvarje till myndighetens officiella kännedom bragt öfvergång af egendom genom dödsfall eller gåfva, dels tillsyn derå, att förfallen afgift varder inbetald. Denna kontrollerande verksamhet är enligt 1811 års kungörelse sålunda fördelad, att medan vederbörande *uppbörds*män åligger

tillse, att afgift till behörigt belopp varder erlagd af dem, hvilkas skyldighet att erlägga bevillning är känd, äro *domstolarne* pligtige att vaka deröfver, att ingen må undandraga sig sådan bevillningsskyldighet — blott hvad fideikommiss beträffar åligger hela kontrollen uppbördsmännen, hvarföre för detta fall böter för underlåtenhet att göra föreskrifven anmälan om mottagande af fideikommiss äro stadgade. — Dessutom tillkommer det *Kammarrätten* att medelst granskning af de förteckningar, ej mindre uppbördsmännen än domstolarne äro skyldige att årligen afgifva, undersöka, huruvida dessa myndigheter behörigen fullgjort sina åligganden.

Det har länge varit erkänt, att enligt nu gällande lagstiftning vid hvarterdera af dessa tre moment i kontrollen häfta vissa bristfälligheter eller oegentligheter. Hvad först angår den kontroll, som bör utöfvas af uppbördsmännen, saknas i författningarne hvarje föreskrift om skyldighet för den, som mottagit gåfva, testamente, fideikommiss eller arf, att till uppbördsmannen ingifva, jemte förbindelsen om skattens erläggande, sådana handlingar, att uppbördsmannen deraf må kunna utröna, huruvida skattens belopp blifvit riktigt beräknad. Att uppbördsmannens uppgift härigenom skall i hög grad försvåras är gifvet, likasom det icke heller torde kunna förnekas att den i mom. 1 af nådiga kungörelsen den 13 Februari 1863 skattskyldig medgifna rätt att välja huruvida han vill inbetala afgiften till uppbördsmannen i den ort der arflåtaren eller testamentsgifvaren o. s. v. varit senast mantalsskrifven eller i den ort der den skattskyldige själf är boende, måste motverka uppbördsmannens verksamhet för öfvervakande att afgifterna varda behörigen inbetalda. Och då hvarje underdomstol är skyldig att årligen till så väl landshöfding som hofrätt insända förteckningar på bevillningsskyldiga testamenten m. m., samt hvarje uppbördsman är pliktig att till landshöfdingen årligen insända dels vid uppbördsårets slut redogörelse öfver bevillningen, dels inom Januari månads utgång förteckning å alla af honom meddelade attester och qvittenser rörande aflemnade förbindelser å bevillningen eller inbetalda afgifter, hvarefter landshöfding och hofrätt hafva att insända dessa förteckningar och redogörelser till Kammarrätten, uppkommer härigenom en skriftvexling, som väl må anses alltför vidlyftig och betungande i förhållande till det jemförelsevis ringa belopp skatten inbringar, medan den ändock vid saknaden af förpligtelse för den skattskyldige att förete de för skattens beräkning erforderliga handlingar icke sätter Kammarrätten i stånd att på ett fullt tillfredsställande sätt utöfva sin kontrollerande verksamhet.

Det af Kammarrätten utarbetade författningsförslaget afser, jemte

ett sammanförande af hittills på skilda håll meddelade föreskrifter, samt uteslutande af numera otillämpliga bestämmelser och i vissa delar förbättrad redaktion af sådana, som fortfarande böra gälla, hufvudsakligen att afhjelpa de af mig nu omförmälda olägenheterna. För sådant ändamål har Kammarrätten stadgat skyldighet för gäfv-, testaments- eller arftagare äfvensom för fideikommissarie att till uppbördsmannen aflemna afskrift af gäfvobrefvet, testamentet, bouppteckningen eller fideikommissförfattningen, hvarjemte föreslagits, att antalet af de redogörelser, som böra af vederbörande myndigheter afgifvas, måtte minskas genom underdomstolarnes befriande från skyldigheten att insända ofvan omförmälda förteckning till Hofrätten samt sammanslagning till en af de två redogörelser, uppbördsmännen hittills haft att afgifva. Statskontoret har, lika med två reservanter inom Kammarrätten, föreslagit att den valfrihet i fråga om uppbördsmän, som hittills tillkommit skattskyldig, måtte upphävas genom en föreskrift att anmälan om erhållande af gäfva, testamente, arf eller fideikommiss alltid bör ske hos uppbördsmannen i den ort der gifvare, testator eller arflåtare senast varit mantalsskrifven eller der fideikommisset är beläget, hvarförutom Statskontoret hemställt om åläggande för den skattskyldige att till uppbördsmannen ingifva, förutom afskrift af gäfvobref, testamente, fideikommissförfattning eller bouppteckning, jemväl öfriga för bevillningsafgiftens beräknande erforderliga handlingar.

Genom antagande af de utaf Kammarrätten föreslagna bestämmelser, med dervid af Statskontoret gjorda ändringar och tillägg, anser jag, att den kontroll, som åligger *uppbördsmännen* samt *Kammarrätten*, om än fortfarande, i förhållande till skattens afkastning förbunden med alltför omständliga former, borde blifva så verksam och tillika så förenklad som med naturen af den ifrågavarande skatten vore förenligt. Jag skulle heller icke tvekat att förorda dessa bestämmelsers utfärdande, om jag kunnat anse kontrollen i dess helhet komma att derigenom varda väsentligen stärkt. Men enligt mitt förmenande ligger den svaga punkten i det nuvarande kontrollsystemet icke så mycket i det sätt, hvarpå uppbördsmännens och Kammarrättens kontroll är anordnad, som fastmera i de funktioner, i afseende på kontrollen, som äro *domstolarne* tillagda, och denna punkt har — med undantag för vissa föreskrifter om tillvägagående i det fall att förseelse mot författningen blifvit upptäckt — icke blifvit och icke heller kunnat blifva i embetsverkens författningsförslag berörd.

Såsom jag förut nämnt, åligger det domstolarne att tillse det ingen må undandraga sig skyldigheten att erlägga bevillning för gäfva, testamente eller arf och att för sådant ändamål hålla hand deröfver

att behöriga förbindelser å afgiftsbeloppet äro fogade vid till domstolen ingifna lithörande handlingar. Denna del af kontrollen är den ojemförligt viktigaste, ty om densamma försummas, måste det komma att bero af en tillfällighet, om en underlåtenhet att fullgöra bevillnings-skyldigheten skall komma till uppbördsmannens kännedom, och af det sätt, hvarpå denna kontroll utöfvas, beror således huruvida den för uppbörden af denna skatt anordnade procedur skall kunna fylla sitt ändamål. Men härvid är att märka, att, medan å ena sidan de fall, i hvilka afgift *kan* ifrågakomma till utgörande och undersökning följaktligen bör af domstolen anställas, äro synnerligen talrika och snart sagdt dagligen förekommande, äro å andra sidan de fall, i hvilka afgiften verkligen bör utgå, ytterst sällsynta. Hvarje bouppteckning, som till domstolen ingifves, hvarje testamente, som derstädes bevakas, och hvarje gåfvobref om fast egendom, derå lagfart sökes, måste granskas för utrönande, huruvida förhållandet mellan arflåtare och arftagare, testamentsgifvare och testamentstagare, gifvare och gåfvotagare varit sådant, att bevillning skall utgöras, men, sedan under tidernas lopp antalet undantag från bevillningsskyldigheten äfvensom det bevillningsfria minimum så ökats, att numera efterlevande make, ascender, descendenter, syskon och deras afkomlingar äfvensom kyrkor samt undervisnings- och välgörenhets- med flere inrättningar äro från bevillning frikallade, och belopp understigande 5,000 kronor bevillningsfria, kunna årtionden förgå, utan att domstolen får tillfälle att tillämpa författningen. Det kan icke anses med det allmännas intresse förenligt, att domstolarne, som äro öfverhopade med andra, för samhället långt viktigare göromål, skola belastas med ifrågavarande vidlyftiga granskningsarbete och det kan ej heller vara egnadt att ingifva förväning om vid ett sådant missförhållande mellan det stora antalet tillfällen, då kontrollen bör vara verksam, och de få fall, då något med kontrollen åsyftadt förhållande förefinnes, kontrollen efterhand skulle slappas. Huru åter domstolarne fullgöra sin granskningsskyldighet, kan i följd af förhållandenas natur ej blifva föremål för någon ytterligare kontroll. Dertill kommer att i en mängd fall, der bevillning borde utgöras, domstolarne aldrig få ett dylikt ärende under sin handläggning. Ett testamente behöfver icke hos domstol bevakas, utan kan blifva lika giltigt genom arfvingarnes utan föregången bevakning dertill lemnade godkännande. I sådant fall undandrager sig testamentstagaren ifrågavarande bevillning helt och hållet, och något tillfälle till kontroll förefinnes icke ens.

Då uppbörden af den ifrågavarande bevillningen emellertid icke lär kunna försiggå utan domstolarnes medverkan vid kontrollen —

ty påföljden af böter, som vid underlåtenhet att anmäla öfvergång af fideikommiss, hvilken ändock i allmänhet kommer till uppbördsmannens kännedom, må vara lämplig, kan svårligen anses tillräckligt verksam i fråga om gåfva, testamente eller arf, — men nämnde kontrollfunktions bibehållande hos domstolarne hvarken med afseende på rättskipningens intressen eller ur synpunkten af kontrollens effektivitet synes mig önskvärdt, återstår ej annan utväg än att undersöka, huruvida för uttagandet af den särskilda beskattning, som ansetts böra drabba vissa slag af egendomsöfvergång, ej annan form än den nuvarande så kallade testamentsbevillningen står att finna. Det är känt att flera slag af handlingar, som röra transaktioner eller förhållanden af beskaffenhet att föranleda till utgörande af testamentsbevillning, äfven äro underkastade beskattning under form af stämpel. Vid sådant förhållande framställer sig otvunget frågan, huruvida icke jemväl bevillningsafgifterna för gåfva, testamente, fideikommiss och arf skulle kunna under sistnämnda form uppbäras? De fördelar, som vore förenade med ett sådant utbyte af bevillningen mot stämpelbeskattning, ligga i öppen dag. I stället för den nuvarande fristående skatten, som kräfver en sjelfständig, med tunga former arbetande kontrollapparat, hvilken måste hållas i ständig verksamhet, men med afseende på sällsyntheten af de fall, då bevillning bör utgöras, merendels arbetar så att säga i luften, komme att träda en skatt, som, under form af förhöjning i en redan bestående, och, utan att kräfva annan kontrollapparat än den för stämpelskatten i allmänhet förefintliga, med i regeln osviklig säkerhet komme att drabba skatteföremålet, så snart detta visade sig. Och för den skattskyldige, som enligt nu gällande bestämmelser måste i och för skattens erläggande fullgöra en mängd ganska besvärliga föreskrifter, såsom skyldigheten att upprätta löftesskrift om skattens utgörande i behörig tid, att anskaffa borgen härför, att aflemna löftesskriften till uppbördsmannen, att vid testamentet, bouppteckningen eller gåfvobrevet, då handlingen till rätten ingifves, bilägga uppbördsmannens attest om löftesskriftens mottagande, att hos uppbördsmannen årligen anmäla de hinder, som möta för skattens erläggande, och slutligen att hos uppbördsmannen inbetala skatten, bör det blifva en lättnad att, med befrielse från alla dessa formaliteter, få fullgöra sin betalningsskyldighet i sammanhang med erläggandet af den stämpelafgift, som i alla händelser skall utgå.

Bevillning skall enligt gällande stadganden erläggas för gåfva af fast egendom samt för testamente, fideikommiss och arf af fast eller lös egendom. Fång af fast egendom på grund af gåfva, testamente eller

fideikommiss skall enligt allmän lag lagfaras, dervid enligt gällande stämpelförordning stämpel till belopp af 60 öre för hvarje fulla 100 kronor af fastighetens värde skall utgöras. Hvad *gåfva* och *testamente* af *fast* egendom beträffar, möter icke något hinder att genom stämpelavgiftens förhöjning till 1 krona 60 öre i de fall, då bevillning hittills bort erläggas, uttaga ersättning för denna skatt. För att förebygga ett kringgående af skatten genom ett sådant anlitande af den medgifna rätten att inom lagfartstiden stämpelfritt å annan person transportera erhållen gåfva af fast egendom, att mellan gifvaren och den tillämnade gåfvotagaren inskjutes en med gifvaren i sådant led beslägtad person att endast den lägre stämpeln bör af denne utgöras, erfordras allenast föreskrift, att i detta fall stämpelavgiften skall beräknas såsom hade egendomen omedelbart öfvergått från gifvaren till den, som på grund af transporten deraf varder innehafvare. I de nu angifna fallen, då frågan är om *gåfva* eller *testamente* af *fast* egendom, blir den nuvarande skattskyldigheten bibehållen oförändrad, och förändringen gäller endast *formen* för skattens utgörande.

Enahanda blir förhållandet, om man beträffande *fideikommiss*, bestående i *fast* egendom, efter samma grund utbyter bevillningen mot stämpel. Dervid skulle endast den skilnad inträda, att fideikommissarien genom förändringen komme att beröfvas den honom jemlikt § 9 i nådiga förordningen den 14 September 1883 angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter medgifna rättighet att låta med bevillningens inbetalning anstå under ett år från fideikommissets tillträdande. Grunden för denna rättighet, som först medgafs genom bevillningsförordningen den 17 Maj 1861, är att söka deruti, att det för tillträdaren af ett fideikommiss ofta måste vara förbundet med rätt mycken svårighet, att innan han ännu någon afsevärd tid innehaft fideikommisset, kunna anskaffa de för erläggande af bevillningsbeloppet erforderliga medel. Härvid bör dock icke förbises, att, då ifrågavarande stadgande i bevillningsförordningen infördes, var bevillningen för fideikommiss bestämd till 5 procent af egendomens värde, hvaremot den samma numera är satt till allenast 1 procent af samma värde. De svårigheter, som i berörda afseende kunna för fideikommissarie uppstå, synas mig derföre numera icke vara af den betydighet, att de böra afhålla från genomförande af den i öfrigt önskvärda förändringen.

Vidkommande åter *testamente*, fideikommiss och arf af *lös* egendom saknas allmänt gällande föreskrift om skyldighet att till rätten ingifva någon handling, hvori det till grund för skattens utgörande liggande rättsförhållandet finnes omförmäldt, och här erbjuder sig följaktligen ej heller samma utväg för utbytande af bevillningen mot stäm-

pel som vid gåfva, testamente och fideikommiss af fast egendom. *Arf* af fast egendom skall visserligen lagfaras, men då stämpel vid lagfart af arffallen egendom i allmänhet icke eger rum, torde det icke befinnas lämpligt att särskildt för nu ifrågavarande, endast sällan förekommande fall införa sådan. Att, om bevillningen för gåfva, testamente och fideikommiss af fast egendom utbytes mot stämpel, låta för öfriga fall, då bevillning enligt nu gällande stadganden bör utgå, denna skatteform kvarstå, kan emellertid icke vara skäl. Den svårhandterliga och dock med afseende på effektiviteten otillfredsställande kontroll, denna skatteform påkallar, gör, såsom jag redan erinrat, densamma olämplig och står ej i något rimligt förhållande till den ganska ringa afkastning, statskassan upphemtar af hela denna skatt. För den nuvarande bevillningen af gåfva, testamente och fideikommiss af fast egendom skulle beredas vederlag genom det af mig nyss antydda utbytet af bevillningen mot stämpel, men det låter sig icke utredas, i hvad mån bevillningen för sistnämnda fall bidrager till den statsinkomst, som hittills uppstått af bevillningen för gåfva, testamente, arf och fideikommiss i dess helhet. Att helt och hållet efterskänka den statsinkomst, denna bevillning hittills lemnat i andra fall än då ett fullt equivalent utbyte mot stämpel kan ega rum, torde emellertid ej vara tillrådligt, helst en betydligare del af den hittills varande testamentsbevillningen torde hafva utgjorts just vid testamenten af lös egendom. Åtminstone anser jag mig pliktig att anvisa en utväg att bereda statsverket ersättning för hela den afkastning, ifrågavarande bevillning hittills lemnat. I det yttrande till statsrådsprotokollet för den 8 Januari 1883, som åtföljde Eders Kongl. Maj:ts nådiga proposition till sistlidne Riksdag med förslag till förordning angående stämpelafgiften, hade jag tillfälle att fullständigare utveckla min åsigt derom, att arfsbeskattningen icke spelar den rol inom vårt skattesystem, som med rätta borde densamma tillkomma, och det förslag, som då af Eders Kongl. Maj:t underställdes Riksdagens pröfning, gick därför i riktning att genom höjande af bouppteckningsstämpeln, under hvilken form arfsskatt hos oss utgår, bereda statsverket ökade inkomster. Men samma förslag innebar jemväl upphäfvande af den särskilda bevillningen för gåfva, testamente, arf och fideikommiss, och då, såsom nu, hade jag att såsom skäl mot sistnämnda skatteforms användande åberopa den så väl af skatteregleringskomitén som vid flera tillfällen af statsrevisorerna uppmärksammade svårigheten i fråga om kontrollen öfver denna bevillnings utgörande. Det mera omfattande förslag till arfsskattens utveckling, som vid förra riksdagen framlades, förföll emellertid, då i följd af dermed sammanhängande frågors utgång några ökade skatter ej erfordrades, och Riksdagen ansåg sig därför böra

bibehålla den så kallade testamentsbevillningen i dess dittills varande form samt inrymde bestämmelserna derom i den af Eders Kongl. Maj:t föreslagna förordningen angående bevillningsavgifter för särskilda förmaner och rättigheter, ehuru denna förordnings rubrik uppenbarligen ej var fullt passande för en så beskaffad bevillning som för arf, testamenten och gåfvor. Jag har emellertid föreställt mig, att det till senaste Riksdagen afgifna förslaget om den så kallade testamentsbevillningens utbytande mot en höjd stämpel å bouppteckningar kunde vara förtjent att tagas i särskildt öfvervägande, och det förslag, jag tillstyrker Eders Kongl. Majt att till denna Riksdag aflåta, går således ut derpå, att en mindre förhöjning i den nu stadgade stämpeln för bouppteckningar må ske i de fall, då bröstarfvingar icke lefva efter. I sådana sterbhus, der bröstarfvingar finnas, torde det mera sällan ifrågakomma, att egendom är borttestamenterad under sådana förhållanden, som nu betinga testamentsbevillning, och någon anledning finnes således icke att låta dylika sterbhus drabbas af en skatteförhöjning såsom vederlag för testamentsbevillningen. Förhöjningen, sådan den af mig föreslagits, komme visserligen att drabba åtskilliga arfvingar, som för närvarande äro befriade från utgörande af särskild bevillning, nemligen skyldemän i rätt uppstigande led samt syskon och deras afkomlingar, men mot denna förhöjning för dem bör någon gensaga så mycket mindre kunna göras, som derigenom åt den inom arfsbeskattningen vanliga regeln, att arfsskatten bör graderas i förhållande till släktskapsledens aflägsenhet, komme att beredas en visserligen i och för sig obetydlig, men dock något mer än hittills utsträckt tillämpning.

För beräkning af storleken af det inkomstbelopp, som genom upphörande af bevillningen för testamente och fideikommiss af lös egendom samt för arf af fast och lös egendom skulle frångå staten och borde genom förhöjning i bouppteckningsstämpeln ersättas, möter svårighet i saknaden af tillräckligt fullständiga statistiska uppgifter. *Hela* den så kallade testamentsbevillningen inbragte nedannämnda år följande belopp:

1878	.....	kronor	30,990: 45
1879	.. ..	„	18,716: 32
1880	.....	„	39,929: 37
1881	.....	„	36,595: 89
1882	.....	„	13,161: 29

eller i medeltal för dessa fem år 27,878 kronor 66 öre. Om fördelningen af detta belopp på de olika, under detta slag af bevillning fallande skatteföremålen föreligga deremot inga uppgifter.

Om en förhöjning i stämpeln för vissa slag af bouppteckningar skall ega rum, lärer emellertid denna förhöjning svårigen kunna bestämmas till lägre belopp än 10 öre för hvarje fulla 100 kronor af behållningen i boet. Med ledning af det genom Finansdepartementets försorg utarbetade sammandrag öfver stämpelafgifterna för bouppteckningar med flera handlingar under åren 1873—1877 har Skatteregleringskomitén beräknat (Komiténs betänkande III sid. 261 och följande), att, sedan från summan af behållningen vid bouppteckningarne under dessa år frånräknats dels beloppen under 1,000 kronor, dels gifterätt, beräknad till $\frac{1}{3}$ af *all* qvarlåtenskap, såsom beskattningsbar behållning skulle återstå ett belopp af i årligt medeltal omkring 59,290,000 kronor. Efter jemförelse, vid felande uppgifter om förhållandet i vårt eget land, af det sätt hvarpå i Danmark arfsbeloppen fördelat sig på olika släktskapsled, och under antagande att bakarfven förhålla sig till bröstarfven som 1 : 10, har komitén vidare kommit till det resultat att af nyssnämnda summa, 59,200,000 kronor, skulle af bröstarfvingar ärfvas 37,779,588 kronor samt fjermare arfvingar och oskylda följdaktligen tillfalla 21,510,412 kronor. En förhöjning i bouppteckningsstämpeln med 10 öre för hvarje fulla 100 kronor skulle alltså för sistnämnda belopp inbringa en summa af 21,510 kronor. Om ock vid jemförelse med den siffra, som uttrycker afkastningen af *hela* den så kallade testamentsbevillningen, detta belopp må hända kan antagas vara något, om ock obetydligt högre, än det, för hvilket ersättning genom förhöjning i bouppteckningsstämpeln bör beredas, må dock icke förgätas, att utan tvifvel ett icke obetydligt belopp testamenterad, fideikommitterad och ärfd egendom hittills undandragit sig beskattning till följd af bristande kontroll.

Enligt § 8 i ofvanåberopade nådiga förordning af den 14 September 1883 åtnjutes bevillningsfrihet för gåfva, testamente, fideikommiss och arf, som i värde icke uppgår till 5,000 kronor. Med fästadt afseende derå, att testamentsbevillningen borde direkt utbytas mot stämpel endast i fråga om gåfva, testamente och fideikommiss af fast egendom, vid hvilka fall säkerligen en jemförelsevis högre skatteförmåga i allmänhet kan hos den skattskyldige förutsättas, saknar jag anledning att förorda upptagande af motsvarande undantag från den föreslagna nya lagfartsstämpeln.

På grund af hvad jag sålunda anført hemställer jag i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t, med förklarande att Eders Kongl. Maj:t icke ifrågasätter, att den jemlikt nådiga förordningen den 14 September 1883 angående bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter utgående bevillning för gåfva, testamente, fideikommiss och arf vidare

bör utgöras, täcktes i nådig proposition föreslå Riksdagen att vidtaga sådana förändringar i förordningen angående stämpelafgiften, att de af mig föreslagna bestämmelser rörande stämpeln för bouppteckning, fideikommiss, gåfva och testamente må varda deri upptagna.

I sammanhang härmed tillåter jag mig fästa Eders Kongl. Maj:ts uppmärksamhet derpå, att en förändring i stämpelförordningen torde påkallas jemväl af bestämmelserna i det genom nådig proposition den 25 innevarande månad Riksdagen underställda förslag till förordning angående patent.

Enligt gällande stämpelförordning utgår stämpeln för patentbref med 7 kronor för hvarje år af den tid, för hvilken patenträtt beviljas. Då nu, enligt nyssberörda förslag, patenttiden för alla patent, med undantag af tilläggsopatent, blifvit bestämd till 15 år, skulle, med tillämpning af nu gällande grunder för stämpelafgiftens beräkning, sådan afgift enligt regeln utgöras för hvarje patentbref med 105 kronor. Med inberäkning af den särskilda afgift af 50 kronor, som enligt § 11 i författningsförslaget skall inbetalas vid hvarje ansökning om patent, skulle alltså sammanlagda kostnaden för erhållande af patent uppgå till 155 kronor, hvilket belopp, på sätt chefen för Civildepartementet vid ärendets föredragning inför Eders Kongl. Maj:t ock anmärkt, komme att för en fattig uppfinnare varda alltför betungande. Med afseende härpå har bemälde departementschef påpekat önskvärdheten af en nedsättning i patentstämpeln. Jemte det jag instämmer häruti, tillåter jag mig framhålla, att med den allmänna patenttidens fixering till viss, för alla patent lika tid, den nu stadgade grunden för stämpelbeloppets beräknande, eller den tid, för hvilken patenträtt beviljas, komme att sakna all betydelse. Patentstämpeln synes mig därför böra sättas till visst, för alla patent lika belopp, hvilket, med iakttagande af skälig nedsättning i nu stadgade afgift, torde kunna bestämmas till 25 kronor.

Jag hemställer alltså i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen att till 25 kronor bestämma stämpelafgiften för patentbref.“

Uti hvad föredragande Departementschefen sålunda hemställt instämde Statsrådets öfriga ledamöter; och behagade Hans Maj:t Konungen dertill lemna

bifall och förordna, att i öfverensstämmelse dermed nådig proposition i ämnet skulle till Riksdagen aflåtas af den lydelse, bilagan Litt. C till detta protokoll utvisar.

Ex protocollo
Axel Ädelgren.
